

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання

**ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ
НАУКИ**
**методичні вказівки до організації
самостійної роботи**
**ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**
**СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА І ЛІТЕРАТУРА
(АНГЛІЙСЬКА))**

2022
Мукачево

УДК 1:001.8(072)(075.8)

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського державного університету протокол №3 від «8» листопада 2022 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, протокол №4 від «28» жовтня 2022 р.

Рецензент: к. пед. н, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи МДУ

Ф56

Філософія та методологія науки: методичні вказівки до організації самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 середня освіта (мова і література (англійська))

// укладач: проф. кафедри І.І. Розман. – Мукачево: МДУ, 2022. 28 с. (1,1 др.арк).

Методичні вказівки містять вступ, перелік питань до самостійної роботи, методичні рекомендації та теми до написання рефератів, критерії оцінювання рефератів, питання для підсумкового контролю. Також у вказівках зазначено критерії до оцінювання письмових самостійних робіт, тестових завдань та презентацій. Студентам запропоновано тестові завдання для самоконтролю знань та список рекомендованої літератури.

© Мукачівський державний університет, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ СРС.....	5
ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	6
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	7
ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ.....	8
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ.....	8
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТІВ.....	9
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СРС.....	9
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	10
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	12
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙ.....	21
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу й основою пізнавальної діяльності студента. Метою методичних вказівок є конкретизація самостійної роботи студента для всебічного підвищення рівня знань, раціоналізації процесу підготовки, виконання й захисту самостійної роботи, єдності навчальної та науково-дослідної роботи.

Дисципліна «Філософія та методологія науки» висвітлює ключові питання дидактики, методології та методики навчання, спрямована на засвоєння студентами найважливіших питань з філософії науки та дослідження взаємозв'язків філософії з метанауками. В процесі вивчення курсу особлива увага приділяється методологічним питанням, які мають особливе значення для майбутніх фахівців різних галузей наукового знання.

Зміст курсу (дисципліни) є доступним для студентів гуманітарного факультету й розрахований для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 середня освіта (мова і література (англійська)).

Для оцінювання процесу та результатів знань «Філософія та методологія науки», розроблено чіткі, зрозумілі і відомі студентам критерії, відповідно до яких виставляється оцінка, при цьому використовуються такі методи, як: усне опитування, тестування, оцінювання виконання творчих завдань тощо.

Необхідно зосередити увагу при опрацювання художніх текстів для самостійного читання.

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК6. Здатність працювати у міжнародному контексті.
- ЗК7. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності), проявляти соціокультурну компетентність, міжкультурну толерантність.
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність вільно орієнтуватися в різних педагогічних напрямках і школах.

ФК5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі освіти, теорії та історії зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, практики навчання іноземної мови й зарубіжної літератури.

ФК12. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання іноземних мов та зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у освітньому процесі.

ФК13. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).

ФК14. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу.

ФК15. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і

фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК16. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, зміцнення її науково-педагогічного потенціалу.

Програмні результати навчання:

ПРН1 Володіння навичками розв'язання педагогічних, навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей студентів;

ПРН2 Уміння використовувати різноманітні форми і методи навчання, прогресивні методи керівництва навчальною, суспільною та іншими видами діяльності студентів;

ПРН4 Уміння забезпечувати моделювання навчально-виховного процесу, прогнозувати процес засвоєння студентами програмного матеріалу та можливі труднощі у процесі роботи;

ПРН6 Уміння творчо вирішувати педагогічні й методичні завдання в процесі навчання і виховання студентів, вносити в них методично вірні корективи з метою досягнення бажаного результату;

ПРН10 Уміння проектувати власну педагогічну систему у професійній діяльності.

ПРН11 Уміння обирати оптимальний варіант педагогічного рішення та розробляти схеми управління навчально-виховним процесом;

ПРН13 Володіння методологічними основами організації навчального процесу щодо викладання іноземної мови.

ПРН14 Уміння застосовувати законодавчі та інші нормативно-правові акти щодо безпеки та охорони праці

ПРН16 Уміння аналізувати навчальний матеріал, виділяти в ньому об'єкти навчання, прогнозувати труднощі його засвоєння з врахуванням мовленнєвої підготовки студентів конкретної групи;

ПРН18 Уміння аналізувати навчальний матеріал, виділяти в ньому об'єкти навчання, прогнозувати труднощі його засвоєння з врахуванням мовленнєвої підготовки студентів конкретної групи.

ПРН20 Уміння вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний, загальнокультурний, моральний і фізичний рівень.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ СРС

Для реалізації СРС у процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують завдання різних типів і рівнів складності.

Перший рівень СРС забезпечує засвоєння предметних знань, основних понять та термінів, видів та способів діяльності, формування навичок, умінь, але не передбачає самостійного застосування набутого.

Другий рівень СРС формує певні навички та вміння самостійно застосовувати засвоєні знання для виконання певних завдань:

- підготовка презентацій для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу до тем, запропонованих для самостійної роботи;
- виконання тестів.

Третій рівень передбачає самостійний інформаційний пошук, прийняття самостійних рішень та творчий рівень застосування набутих знань, навичок, умінь:

- факт виконання таких завдань свідчить про прагнення студентів до самореалізації та професійної рефлексії в процесі навчання;
- за бажанням студенти перекладають презентацію на англійську мову.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів оцінюється окремим ваговим коефіцієнтом і є складовою загального оцінювання навчальної дисципліни. Студентам рекомендовані контрольні питання, різнорівневі тести, експрес-контроль, створення презентацій до лекційного та практичного матеріалу.

Тематика СРС	ДФН	ЗФН
Тема 1. Предмет, завдання і функції навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки»	2	4
Наука як сутнісне явище Нового часу. Наука в системі техногенної цивілізації.	2	4
Тема 2. Наука як соціальний інститут	2	4
Динамічний хаос як єдність порядку і безладу. Глобальні наукові революції та зміна історичних типів наукової раціональності.	2	4
Тема 3. Цінності і їх роль у соціально-гуманітарному пізнанні.	2	4
Методологія наукового дослідження.	2	4
Тема 4. Методологічні підходи до розуміння динаміки науки	2	4
Сучасні концепції розвитку науки.	2	4
Тема 5. Основні дослідницькі програми соціально-гуманітарних наук	2	4
Етика науки і відповідальність вченого. Філософський аналіз методів наукових досліджень.	2	4
Тема 6. Основні елементи і структура наукового знання	2	4

Метанаука: це використання наукової методології для вивчення самої науки.	2	4
Тема 7. Школи та напрямки сучасної методології.	2	5
Історичний розвиток інституційних форм наукової діяльності. Аномалія та виникнення наукових відкриттів	2	5
Тема 8. Наука і науковий метод.	2	4
Методологія наукового пізнання. Поняття метода і методології	2	5
Тема 9. Методи аналізу і побудови теорії.	2	5
Предметна сфера філософії та методології науки. Філософський аналіз методів наукових досліджень.	3	5
Тема 10 Філософські методи у сфері підготовки наукового дослідження.	3	5
Разом годин	40	82

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

*Студент обирає одне із завдань та виконує його у письмовому вигляді.
Обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту
(або представляє тези з наступними коментарями)*

1. Чому виникнення науки не є самоочевидним?
2. Які основні етапи розвитку науки і техніки вам відомі?
3. Чому відбуваються наукові революції?
4. У чому полягає системний характер наукового знання?
5. У чому полягає несуперечливий характер наукового знання?
6. Як вплинуло на філософію формування наукового мислення?
7. Які спільні риси науки та паранауки вам відомі?
8. Коли і чому наука стала соціальним інститутом?
9. Які функції виконує філософія у науковому пізнанні?
10. Які етапи розвитку філософії науки вам відомі?
11. Які джерела та види знань вам відомі?
12. Порівняйте різні визначенні наукового методу в класичній, некласичній та постнекласичній науці.
13. Опишіть структуру емпіричного рівня організації наукового пізнання.
14. Коли і чому виникла етика науки?
15. Опишіть структуру теоретичного рівня організації наукового пізнання.
16. У чому полягають відмінності концепцій філософії науки К.Поппера і Т.Куна?
17. Чому виникла філософія науки як окрема галузь знання?
18. Які методи аналізу проблем соціальної сфери вам відомі?
19. Як використовується експеримент в психологічних науках?
20. Як використовується метод вимірювання в соціології?

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Антична наука.
2. Середньовічна наука.
3. Формування Новочасової науки.
4. Класична механіка та її значення.
5. Еволюційні ідеї у біології 19 ст.
6. Фізика кінця 19 – початку 20 ст.
7. Досягнення науки і техніки 20 ст.
8. Проблеми соціально-гуманітарного знання.
9. Постнекласична наука та її особливості.
10. Структура наукового пізнання
11. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
12. Особливості емпіричного рівня та його форми.
13. Особливості теоретичного рівня, його форми та методи.
14. Специфіка методів аналізу проблем соціальної сфери.
15. Основні концепції філософії науки
16. Критичний раціоналізм К.Поппера.
17. Альтернативність у науці.
18. І.Лакатос та його концепція дослідницьких програм.
19. Наукова раціональність у інтерпретації Е. Гуссерля.
20. Новітня західна філософія науки.
21. Діалектика як складова методології правових досліджень
22. Духовність і проблеми духовного відродження України.
23. Еволюціоністська модель розвитку науки.
24. Еволюція розуміння несвідомого.
25. Екзегетика і символіка у філософії Г. Сковороди.
26. Екологічна свідомість у контексті суперечностей науково-технічного поступу.
27. Епістемологічний анархізм П. Фейєрабенда.
28. Загальнолюдське і національне: діалектика взаємозв'язку.
29. Загальнолюдські стандарти прав людини як складова природного права
30. Загальнолюдські стандарти прав людини: антропологічний вимір
31. Законність як правова цінність
32. Звичаєве право як складова природного права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

Підготовка реферату передбачає такі етапи: вибір теми; визначення завдань дослідження та складання плану реферату; підбір літературних джерел та фактичного матеріалу; написання та оформлення реферату.

Тема реферату обирається з переліку тем самостійно (у разі потреби – за допомогою викладача, який читає даний спецкурс).

Обравши тему реферату, необхідно визначити мету та об'єкт дослідження. Це допоможе встановити сукупність завдань, щоб їх розв'язати при підготовці реферату.

Мета реферату – закріплення теоретичних знань з дисципліни «Методика навчання шкільного курсу зарубіжної літератури», поглиблене вивчення обраної студентом теми.

Реферат складається зі вступу, кількох розділів, висновків, списку використаної літератури. План реферату передбачає послідовний логічний виклад матеріалу, що розкриває

зміст теми. Дисципліна «Методика навчання шкільного курсу зарубіжної літератури» передбачає індивідуальну навчально-дослідну роботу студентів. До даного виду робіт відносяться дослідження проблем, визначених в темах курсових робіт.

Мінімальна кількість реферативних повідомлень для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти складає 5 рефератів.

Складові реферату: титульна сторінка, зміст (план), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки.

Індивідуальне завдання оформляється студентом самостійно у вигляді окремого звіту, надрукованого на комп'ютері: шрифт – 14, інтервал – 1,5, відступ – 1,25 см, ліве поле – 30 мм, праве – 1.5 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.

Рекомендується така структура індивідуального завдання:

- титульна сторінка;
- зміст;
- послідовне висвітлення змісту розділів питання;
- список використаної літератури;
- презентація PowerPoint (за необхідністю).

Процес підготовки реферату має містити в собі наступні етапи:

1. Вибір теми.
2. Вивчення спеціальної літератури за темою реферату.
3. Складання плану.
4. Добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми.
5. Добір практичного та статистичного матеріалу.
6. Безпосереднє написання тексту реферату.
7. Формулювання висновків.
8. Оформлення реферату і списку джерел інформації.
9. Самокритична оцінка змісту і виправлення помилок.
10. Підготовка тез або доповіді до захисту реферату.
11. Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТІВ

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) обсяг виконаного реферату; 2) якість написання.

1. Оцінка «відмінно» ставиться за реферат, який має обсяг 15 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.
2. Оцінка «добре» ставиться за реферат, який має обсяг 10 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.
3. Оцінка «задовільно» ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.
4. Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СРС

Самостійна робота студента є одним із основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення даної дисципліни. Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна роботи студента оцінюється як окремих компонент і складає – 0,2.

- При усних відповідях: повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність.
- При виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання враховуються такі рівні знань студентів:

1-й рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу. Відповідь при відтворенні навчального матеріалу – елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення;

2-й рівень. Студент володіє повним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, порівняння теоретичних знань із практичними прикладами. Відтворюється основний навчальний матеріал, виконуються завдання за зразком, володіння елементарними вміннями навчальної діяльності.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Завдання та функції навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки».
2. Об'єкт, предмет, проблематика «Філософії та методології науки».
3. Основні проблеми філософії науки.
4. Епістемологія науки.
5. Методологія науки та інші дисципліни.
6. Наука як сутнісне явище Нового часу.
7. Наука як пізнавальна діяльність.
8. Основні системо-утворюючі фактори пізнавальної діяльності науки.
9. Специфіка наукового знання і наукового пізнання
10. Наука в системі техногенної цивілізації.
11. Культура як смислова сфера життєдіяльності людини.
12. Систематизація численних визначень культури.
13. Ціннісно-смислова сторона культури.
14. Культурологічні характеристики науки.
15. Взаємозв'язок науки і культури
16. Глобальні наукові революції та зміна історичних типів наукової раціональності.
17. Соціальні інститути як історично сформовані форми організації спільної діяльності.
18. Система заохочень і винагород: стимул діяльності кожного наукового співробітництва.
19. «Невидимий коледж» і «Велика наука».
20. Динамічний хаос як єдність порядку і безладу.
21. Категорія цінності у філософії науки.
22. Становлення аксіологічної проблематики в філософії.

23. Способи досягнення наукового дослідження.
24. Роль цінностей в соціально-гуманітарному пізнанні.
25. Погляди І. Канта про значення моральних цінностей
26. Методологія наукового дослідження.
27. Динамічний розвиток науки.
28. Концепція розвитку науки за Т.Куном.
29. Внесок вітчизняних вчених у розвиток наукового знання.
30. Зміна наукових картин світу як результат наукових революцій
31. Сучасні концепції розвитку науки.
32. Місце дослідницької програми в соціально-гуманітарному пізнанні.
33. Формування і конкуренція науково-дослідних програм теоретичного рівня.
34. Натуралістична дослідницька програма і її особливості.
35. Антинатуралістична дослідницька програма.
36. Екзистенціальні різновиди дослідницьких програм.
37. Етика науки і відповідальність вченого.
38. Підстави структурування наукового знання.
39. Емпіричні і теоретичні закони наукового знання.
40. Порівняння компонентів емпіричного і теоретичного пізнання.
41. Метанаука як використання наукової методології для вивчення самої науки.
42. Методологія науки як філософська дисципліна.
43. Особливості античної філософії.
44. Основні орієнтації сучасної методології науки
45. Розвиток уявлень про наукової методології в історії європейської філософії.
46. Проблеми методології науки в постпозитивізмі.
47. Історичний розвиток інституційних форм наукової діяльності.
48. Питання істини у науковому пізнанні.
49. Основні підходи до розуміння раціональності науки.
50. Основні типи наукової раціональності.
51. Критерії раціональності наукового знання.
52. Аномалія та виникнення наукових відкриттів
53. Наука і науковий метод в концепціях К. Поппера.
54. Концепція зміни парадигм і «методологічні директиви» Т. Куна.
55. Проблеми методу в концепції науково-дослідних програм І. Лакатоса.
56. Теоретико-методологічний плюралізм П. Фейєрабенда.
57. Системо-мисленнєва методологія (СМД) як напрямок методології.
58. Методологія наукового пізнання.
59. Самостійність соціально-гуманітарних дисциплін.
60. Критерії розрізнення гуманітарного та природничо-наукового знання в неокантіанстві і філософії життя.
61. Основні дослідницькі програми соціально-гуманітарних наук.
62. Роль цінностей в соціально-гуманітарному пізнанні.
63. Поняття метода і методології.
64. Проблема в системі форм наукового знання.
65. Гносеологічне і евристичне значення наукової проблеми.
66. Генезис наукової проблеми.
67. Вирішення проблем як умова розвитку наукового знання.
68. Важливість постановки і розробки наукових проблем.
69. Філософський аналіз методів наукових досліджень.
70. Сутність наукової теорії та її місце в науковому пізнанні.
71. Дедуктивно-номологічна модель наукового пояснення.

72. Альтернативні методи пояснення в соціально-гуманітарному знанні.
73. Предметна сфера філософії та методології науки
74. Наукове дослідження: сутність і структура.
75. Методи соціологічних досліджень.
76. Комплексне соціологічне дослідження.
77. Практичне застосування соціологічних методів.
78. Філософське розуміння специфіки соціального пізнання.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Об'єктом вивчення філософії науки є:

- 1) формування проблем, обговорюваних у сучасній філософії науки;
- 2) наука, як особлива соціальна реальність;
- 3) виробництво наукових знань та закономірностей.

2. Наука – це:

- 1) сфера дослідницької діяльності, що спрямована на виробництво нових знань про природу, суспільство і процеси мислення;
- 2) сфера пошукової діяльності, спрямована на задоволення потреб суспільства;
- 3) сфера пізнавальної діяльності, що спрямована на підвищення ефективності суспільного виробництва.

3. Соціальний інститут науки – це:

- 1) це соціальний спосіб організації спільної діяльності вчених, які є особливою соціально-професійною групою, певною спільнотою;
- 2) виробництво і розповсюдження знання, розробка засобів і методів дослідження;
- 3) система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності;

4. Наука, як соціальний інститут НЕ включає в себе:

- 1) стійкі традиції, авторитет;
- 2) самоорганізацію, уявлення про спільну мету;
- 3) механізм влади, прямий примус, фіксоване членство.

5. Поняття “Невидимий коледж” було введено:

- 1) Дж. Берналом;
- 2) Д. Прайсом;
- 3) Ф. Жоліо-Кюрі.

6. До методів емпіричного дослідження належать:

- 1) спостереження, вимірювання, експеримент;
- 2) спостереження, вимірювання, формалізація;
- 3) експеримент, формалізація, абстрагування;

7. Методи наукового пізнання поділяються на:

- 1) прагматичні;
- 2) теоретичні;
- 3) проміжні (емпірично-теоретичні);

8. Наукова теорія це -:

- 1) система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності;
- 2) філософська категорія, що відображає істотні, загальні, стійкі повторювані об'єктивні внутрішні зв'язки в природі, суспільстві і мисленні;
- 3) перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину робиться висновок про об'єкт загалом.

9. До основних рівнів методологічного знання відносять:

- 1) спеціальнонаукова методологія;
- 2) паранаукова методологія;
- 3) загальнонаукова методологія.

10. До форм наукового пізнання належать:

- 1) проблема;
- 2) гіпотеза;
- 3) теорія.

11. Метод, що передбачає рух думки від одиничного до загального це-

- 1) дедукція;
- 2) аналіз;
- 3) індукція.

Правильна відповідь: 3

12. З точки зору відносин до практики наукове пізнання поділяється на:

- 1) фундаментальне і прикладне;
- 2) соціальне та технічне;
- 3) гуманітарне та природниче.

13) Зростання наукового знання полягає у висуненні сміливих гіпотез, теорій і їх подальшому спростуванні, в результаті чого зростає складність і глибина наукових проблем. – такого висновку дійшов:

- 1) О. Конт;
- 2) К. Поппер;
- 3) Т. Кун.

14) Т. Кун ввів у філософію та методологію науки поняття:

- 1) Парадигма;
- 2) Фальсифікація;
- 3) Гіпотеза.

15) Поняття “дисциплінарна матриця” було введено:

- 1) Т. Куном;
- 2) К. Поппером;
- 3) О. Контом.

16) Парадигма Т. Куна, і науково-дослідницька програма І. Лакатоса є цілісні методологічні системи, в рамках яких важливу роль відіграють:

- 1) Історичні принципи;
- 2) Філософські принципи;
- 3) Світоглядні принципи.

17) Термін «наукова картина світу» стосовно до фізики ввів:

- 1) Г. Герц;
- 2) М. Планк;
- 3) А. Ейнштейн.

18) Ейнштейнівська наукова революція відбулася:

- 1) у другій половині ХХ ст;
- 2) на рубежі ХІХ-ХХ ст;
- 3) на початку ХІХ ст.

19) Принцип – це:

- 1) положення, яке сприймається без доказів у зв'язку з їх очевидністю;
- 2) головне вихідне положення будь-якої наукової теорії, вчення, науки чи світогляду, виступає як перше і найабстрактніше визначення ідеї, як початкова форма систематизації знань;
- 3) твердження, яке сприймається в межах певної наукової теорії, як істина без доказовості і виступає в ролі аксіоми.

20) Який з поданих принципів НЕ відноситься до принципів посткласичної науки:

- 1) принцип коеволюції;
- 2) принцип рівноправності;
- 3) принцип самоорганізації;

21) Угруповання, класифікація, опис, систематизація та узагальнення результатів спостереження і експерименту – це основні форми існування:

- 1) емпіричного знання;
- 2) прагматичного знання;
- 3) теоретичного знання.

22) Закон це -

- 1) система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності;
- 2) філософська категорія, що відображає істотні, загальні, стійкі повторювані об'єктивні внутрішні зв'язки в природі, суспільстві і мисленні;
- 3) перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину робиться висновок про об'єкт загалом.

23) Сукупність певних концептуальних, ціннісних, методологічних та інших установок, властивих науці на кожному конкретно-історичному етапі її розвитку – це:

- 1) ідеали і норми наукового знання;
- 2) наукова картина світу;
- 3) філософські підстави науки.

24) Ідеали і норми науки, що задають цілі та напрямки дослідницької діяльності, мають такий характер:

- 1) філософський;
- 2) конкретно-історичний;
- 3) методологічний.

25) До філософських підстав науки належать такі підсистеми:

- 1) онтологічну та епістемологічну;
- 2) метаматематика та металогіка;
- 3) фундаментальна та прикладна.

26) Відповідне дійсності знання, яке неповно і з розвитком пізнання і практики доповнюється і уточнюється – це:

- 1) абсолютна істина;
- 2) об'єктивна істина;
- 3) відносна істина.

27) Повне, вичерпне знання про об'єкт – це:

- 1) суб'єктивна істина;
- 2) відносна істина;
- 3) абсолютна істина.

28) Більшість філософів визначає істину як:

- 1) Повне, вичерпне знання про об'єкт;
- 2) Відповідне дійсності знання, яке неповно і з розвитком пізнання і практики доповнюється і уточнюється;
- 3) Знання, що відповідають дійсності.

29) Прагматичну концепцію істини запропонували:

- 1) Ч. Пірс, У. Джеймс, Д. Дьюї;
- 2) О. Антонов, О. Конт;
- 3) Г. Герц, М. Планк.

30) Практику як головний критерій істинності виділяв:

- 1) І. Кант;
- 2) К. Маркс;
- 3) Ч. Пірс.

31) Концепція, що затверджує: не можна помилитися лише в тому, що всі теорії помилкові – це:

- 1) фаллібілізм;
- 2) фальсифікаціонізм;
- 3) релятивізм.

32) Предметом вивчення природознавства є:

- 1) людина;
- 2) навколишній світ;
- 3) рослинний та тваринний світ.

33) Специфіка людини полягає в тому, що вона є:

- 1) біологічною істотою;
- 2) біопсихологічною істотою;
- 3) психологічною істотою.

34) Світ необхідності (природи) і світ свободи (особистості), розкривши специфіку людського буття протиставив:

- 1) І. Кант;
- 2) А. Сміт;
- 3) А. Вольтер.

35) Концепцію «економічної людини» створив:

- 1) І. Кант;
- 2) А. Сміт;
- 3) А. Вольтер.

36) Так, у XVIII ст. у поглядах на людину, як і в поглядах на природу, панував:

- 1) Механіцизм;
- 2) Органіцизм;
- 3) Позитивізм.

37) Редукцію людського буття до біології вивчає програма:

- 1) Механіцизм;
- 2) Органіцизм;
- 3) Позитивізм.

38) Система вихідних понять та провідних законів, з яких за допомогою визначення можуть бути утворені всі інші її поняття, а з основних законів логічно виведені інші, приватні закони та затвердження – це:

- 1) наукова теорія;
- 2) наукове твердження;
- 3) наукове знання.

39) За глибиною розкриття виділяють такі наукові теорії:

- 1) об'єктивні та суб'єктивні;
- 2) феноменологічні та нефеноменологічні;
- 3) методологічні та прогностичні.

40) Необхідний зв'язок між причиною і наслідком пояснює:

- 1) загальний причинний закон;
- 2) галілеївська традиція;
- 3) закон «економічної людини».

41) Структура дедуктивно-номологічної моделі наукового пояснення включає в себе:

- 1) метаматематика та металогіка;
- 2) експлананс та експланандум;
- 3) антецедент та консеквент.

42) Застосування законів для пояснення дій людей у суспільстві нав'язує історії непотрібний детермінізм, таку думку висунув:

- 1) У. Дрей;
- 2) К. Поппер;
- 3) І. Рузавин.

43) Пояснення, засновані на виявленні мети, сенсу і намірів у діяльності людей – це:

- 1) наукове пояснення;
- 2) причинне пояснення;
- 3) телеологічне пояснення.

44) Коли доводиться з'ясовувати роль і функцію якого-небудь елемента або підсистеми елементів в цілісній системі, застосовують:

- 1) причинні пояснення;
- 2) телеологічне пояснення;
- 3) функціональне пояснення.

45) Які пояснення засновані на виявленні ролі норм як детермінуючого фактора поведінки людей в суспільстві:

- 1) функціональні;
- 2) нормативні;
- 3) причинні.

46) Закони яких пояснень формулюються як гіпотези загального характеру, підтверджені емпіричними фактами:

- 1) нормативних;
- 2) функціональних;
- 3) історичних.

47) Філософію науки можна охарактеризувати як свого роду:

- 1) самосвідомість науки;
- 2) наукову картину світу;
- 3) філософську метафізику.

48) О. Конт, Г. Спенсер, Дж. Ст. Мілль – це представники:

- 1) першого позитивізму XIX ст.;
- 2) другого позитивізму – емпіріокритицизму;
- 3) неопозитивізму, або логічного позитивізму.

49) К. Поппер є представником:

- 1) Концепції історичної динаміки науки;
- 2) Критичного раціоналізму;
- 3) «Анархістської епістемології». система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності

50) Індукція – це:

- 1) система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності;
- 2) філософська категорія, що відображає істотні, загальні, стійкі повторювані об'єктивні внутрішні зв'язки в природі, суспільстві і мисленні;
- 3) перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину робиться висновок про об'єкт загалом.

51) Роль науки у сфері культури:

- 1) забезпечення об'єктивного відображення світу;
- 2) розкриття закономірностей розвитку природи, суспільства, мислення;
- 3) формування в суспільстві ціннісних орієнтирів.

52) Вислів «наука» - це організоване знання, а мудрість – це організоване життя» належить:

- 1) А. Лафферу;

- 2) Е. Канту;
- 3) А. Сміту.

53) Головною функцією науки є:

- 1) пізнання об'єктивного світу від живого споглядання до абстрактного мислення і до практики;
- 2) участь у розвитку науково-технічного прогресу;
- 3) участь у забезпеченні ефективності управління;

54) Розрізняють такі форми наукових досліджень:

- 1) фундаментальні та прикладні;
- 2) очні та заочні;
- 3) поточні, середньострокові та перспективні;

55). Ознаки наукового дослідження:

- 1) творчий характер, самостійність, наступність;
- 2) новизна та актуальність, зв'язок з іншими науками, органічний зв'язок теорії та практики;
- 3) системність, лаконічність, рестриктивність;

56) Наука як система знань:

- 1) розкриває закономірності розвитку природи, суспільства, мислення;
- 2) виступає творчою діяльністю, що об'єднує інтелектуальний потенціал суспільства;
- 3) є формою суспільної практики, пов'язаною з нагромадженням і використанням нових знань.

57) Спостереження і дослідження конкретних явищ, узагальнення, класифікація та опис результатів дослідження, впровадження їх у практичну діяльність людей – це наукове дослідження:

- 1) емпіричне;
- 2) теоретичне;
- 3) описове.

58) Методологія науки – це:

- 1) отримання необхідної інформації про структуру об'єкта дослідження та його властивості;
- 2) система наукових принципів, на основі яких базується дослідження;
- 3) спосіб пізнання і практичного перетворення реальності;

59) Вчення про правила мислення при створенні науки, проведенні наукових досліджень – це:

- 1) метод;
- 2) наукова теорія;
- 3) методологія.

60) До функцій методології НЕ належить:

- 1) організаційне та кадрове забезпечення впровадження наукових досліджень у практику;
- 2) визначення способів здобуття наукових знань, які відображають динамічні процеси та явища;
- 3) забезпечення всебічності отримання інформації щодо процесу чи явища, який вивчається;

61). Філософська методологія виконує такі типи функцій:

- 1) виявляє смисл наукової діяльності та її взаємозв'язок з іншими сферами діяльності;
- 2) вирішує завдання вдосконалення, оптимізації наукової діяльності;
- 3) обидві відповіді правильні.

62). Фундаментальними методологічними принципами є:

- 1) діалектики, детермінізму, ізоморфізму;
- 2) системності, послідовності, компаративності;
- 3) формально-логічний, емпіричний, практичний;

63). Методика – це:

- 1) сукупність приватних прийомів, засобів, процедур, які дають можливість застосувати певний метод дослідження до обраної специфічної предметної сфери;
- 2) непараметричний метод, що використовують для перевірки гіпотез про вірогідність різниці середніх при аналізі кількісних даних у популяціях з нормальним розподілом;
- 3) міркування дослідника про застосовані у процесі дослідження способи наукового пізнання;

64). Спосіб дослідження, підхід до вивчення явищ, планоірний шлях наукового пізнання до встановлення істини – це:

- 1) прийом;
- 2) принцип;
- 3) метод.

65) Вихідним елементом процесу наукового дослідження є:

- 1) виникнення ідеї, формулювання теми;
- 2) формулювання назви наукової публікації;
- 3) проведення експерименту, узагальнення наукових фактів і результатів.

66) Особливості натуралістичної дослідницької програми є:

- 1) вплив природно-наукового підходу на соціально-гуманітарне пізнання;
- 2) заперечення відмінностей предметів двох галузей науки, але ототожнення їх методів;
- 3) відокремлення предмета наук про суспільство з предметом природничих наук.

67). Особливість античної філософії:

- 1) піднесення науки;
- 2) зв'язок з міфологією;
- 3) усі відповіді правильні.

68). Концепція зміни парадигм та «методологічні директиви» належить:

- 1) Т. Куна;
- 2) Е. Кант;
- 3) А. Кримов.

69). Гносеологія це:

- 1) метод наукового дослідження;
- 2) наука, яка вивчає творчу діяльність;
- 3) теорія пізнання, розділ філософії.

70). Генезис наукової проблеми:

- 1) дослідження протиріч всередині існуючих теорій;
- 2) виявлення протиріч всередині існуючих теорій;
- 3) усі відповіді правильні.

71). Структура наукового дослідження:

- 1) теоретичне дослідження, висновки;
- 2) формулювання теми, мети, завдань, теоретичне дослідження, експеримент, аналіз та оформлення;
- 3) формування теми, мети, теоретичне дослідження та експеримент.

72). Методи соціологічного дослідження за метою:

- 1) фундаментальні та прикладні;
- 2) довгострокові та короткострокові;
- 3) пошукові та описові.

73). Комплексне соціологічне дослідження це:

- 1) процес накопичення фактів;
- 2) досягнення синтезу знань;
- 3) система логічних і послідовних методологічних, методичних та організаційно-технічних процедур для отримання наукових знань про соціальне явище, процес.

74). Практичне застосування соціологічних методів:

- 1) характеристика якості об'єкта, що відбивають досліджувані соціальні процеси;
- 2) сукупність людей, з якою пов'язана соціальна проблема;
- 3) спосіб отримання необхідної інформації про соціальні процеси

75) Філософське розуміння специфіки соціального пізнання виявляється в:

- 1) особливій формі пізнання світу;
- 2) функціонуванні і розвитку суспільства як цілісної системи;
- 3) фактах, явищах, доступних для звичайного людського сприйняття.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Оцінка «відмінно» виставляється при:

Виконанні тестів на 100% – 90%

Оцінка «добре» виставляється при:

Виконанні тестів на 89% – 75%

Оцінка «задовільно» виставляється при:

Виконанні тестів на 74% – 50%

Оцінка «незадовільно» виставляється при:

Виконанні тестів на 49% – 0%

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Оцінка «відмінно» виставляється при:

- відповідності змісту презентації темі;
- наявності правильного оформлення презентації;
- якісно підготовленої практичної розробки;
- дотриманні всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту.
- наявності електронного (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW).

Оцінка «добре» виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка «задовільно» виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

Оцінка «незадовільно» виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Під час захисту презентацій можна використати критерії оцінювання комп'ютерних презентацій.

Кількість слайдів – (18-20) – 1б.

Розкриття теми – 2б.

Вставка малюнків – 0,5б.

Естетичне оформлення – 0,5б.

Враження на студентів – 1б.

Разом – 5б.

Перелік рекомендованих джерел

Базова

1. Айтов С. Ш. Філософія науки К. Поппера: історично-антропологічні елементи методології. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : історія і філософія науки і техніки.* 2014. Т. 22. С. 45 – 49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduifnt_2014_22_22_6
2. Апель К.-О. Априорі спільноти комунікації та основи етики. До проблеми раціонального обґрунтування етики за доби науки. *Сучасна зарубіжна філософія : Течії і напрямки. Хрестоматія.* Київ : Ваклер, 1996. С. 359 – 412.
3. Арутюнов В. Х., Мішин В. М., Свінцицький В. М. Методологія соціально-економічного пізнання. Навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 353 с.
4. Білецький І. П. Філософія науки: навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2005. 128 с.

Допоміжна

5. Білоус Т. М. Натуралізм у сучасній філософії науки: когнітивні засади. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Філософія*. 2013. Вип. 663–664. С. 246 – 252.
6. Білоус Т. М. Натуралістична філософія економіки. *Філософська думка*. Київ, 2016. № 2. С. 81 – 93.
7. Білоус Т. Філософія науки у системі сучасної освіти: філософія конкретних наук та філософія експерименту. *Філософська думка*. Київ, 2013. № 5. С. 113 – 123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Philos_2013_5_15
8. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. *Методологія наукових досліджень : навч. посіб.* Київ : ЦУЛ, 2014. 142 с.
9. Вернадський В. І. Про науковий світогляд [пер. М. Кратко]. Київ : НАН України ; Центр гуманітарної освіти , 1996. 56 с.
10. Владленова І. В. Розвиток позитивістської традиції в філософії науки. *Гілея : науковий вісник*. 2014. Вип. 88. С. 103 – 111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2014_88_27
11. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. *Методологія наукових досліджень. Навчальний посібник*. Київ. Вид. Ліра-К. 2018. 352 с.
12. Галіченко М. В., Поліщук І. Є. *Хрестоматія з історії та філософії науки*. Херсон, 2018. 158 с.
13. Галіченко М., Поліщук І. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках. *Південний архів. Іст. науки. : Зб. наук. праць*. 2010. Вип. 31-32. С. 26–34. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pain/2010_31_32/Gal_Pol.pdf
14. Гейко С. М. Соціально-філософські виміри науки: історичний розвиток соціалізації науки та сучасні параметри наукової професії. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки*. 2013. № 1057, Вип. 49 (1). С. 23 – 25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhITK_2013_1057_49%281%29__6
15. Гейко С. М. Соціологія знання та науки в контексті філософії науки. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки*. 2012. № 995, вип. 46. С. 114 – 117. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhITK_2012_995_46_26
16. Герасимчук А. А. *Методологія філософії та методологія науки: порівняльний аналіз. Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: виклики сьогодення: зб. наукових праць / за заг. ред. проф. Сауха П. Ю., 8 грудня 2010 р, Житомир. [Електронний ресурс]. URL : http://www.zu.edu.ua/ist_kaf3_sklad.html*
17. Гришанов І. В., Поліщук І. Є. *Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів та аспірантів усіх спеціальностей. Частина І*. Херсон : Вид-во ХДУ, 2004. 120 с.
18. Гришанов І. В., Поліщук І. Є. *Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів та аспірантів усіх спеціальностей. Частина ІІ*. Херсон : Вид-во ХДУ, 2004. 84 с.
19. Данильян О., Дзьобань О. *Методологія наукових досліджень. Підручник*. Вид. Право. 2019. 368с.
20. *Дескриптивність нелінійного теоретичного знання / в кн.: Людина в складному світі. – Суми: Університетська книга, 2018. С. 177-198.*

21. Добронравова І. Практична філософія науки. Суми : Університетська книга, 2017. 352 с.
22. Добронравова І. С. Концепції наукової раціональності в сучасній філософії науки [Електронний ресурс]. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/pidr1.html>
23. Добронравова І. С. Новітня західна філософія науки: підручник. Київ : ПАРАПАН, 2008. 214 с.
24. Добронравова І. С. Норми наукового дослідження в нелінійному природознавстві. Філософська думка. Київ, 1999. № 4. С. 36 – 48.
25. Добронравова І. С. Практична філософія постнекласичної науки про наукову істину та людську свободу. Філософія освіти. 2014. № 2. С. 224 – 234.
26. Добронравова І. С. Філософія науки. Підручник для аспірантів [Електронний ресурс]. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/PhN/zmist.htm>
27. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І, Петрущенко С. П., Шашкова Л. О. Філософія науки. Київ, 2002. [Електронний ресурс]. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dobr/zmist.html>
28. Добронравова І. С., Сидоренко Л. Філософія та методологія науки: підручник. Київ : ВПЦ Київський університет, 2008. 223 с.
29. Добронравова І. С., Фінкель Л. С. Динамічний хаос у соціумі як середовище соціальної самоорганізації. Соціологія : теорія, методи, маркетинг. 2005. № 1. С. 168 – 180. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
30. Добронравова І., Білоус Т., Комар О. Новітня філософія науки: підручник. Київ : Логос, 2009. 244 с.
31. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Вид. Центр навч.літ. 2019. 350 с.
32. Єрмоленко А. М. Екоетика у світлі парадигмального повороту в філософії (попередні зауваги до критики екологічного розуму). Філософська думка. Київ, 2008. № 3. С. 88 – 108.
33. Єрмоленко А. М. Екологічна етика: проблема обґрунтування. Практична філософія. 2003. № 3. С. 133 – 148.
34. Заглада В. М. Взаємозближення наукової істини і цінностей у сучасному науковому пізнанні. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. 2018. № 1. С. 26 – 31. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/27852>
35. Заглада В. М. Взаємозумовленість і динаміка внутрішніх і зовнішніх цінностей аксіосфери науки. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. 2015. № 81. С. 10 – 15. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/19874>
36. Запорожан В. М., Аряєв М. Л. Біоетика та біобезпека. Київ : Здоров'я, 2013. 456 с.
37. Іщенко М. П., Руденко І. І. Філософія науки: питання теорії і методології: навч. посіб. Київ : УБС НБУ, 2010. 444 с.
38. Історія філософії України. Хрестоматія : Хрестоматія. Навчальний посібник / Упор. Тарасенко А.К., Русин М.Ю., Бичко А.К. та ін. – Київ : Либідь, 1993. – 560 с.
39. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. / Das Prinzip Verantwortung. Versuch einer Ethik für die technologische Zivilisation ; пер. з нім. А.Єрмоленка. Київ : Лібра, 2001. 400 с.
40. Кадикало А. М. «Стіна» Планка як агностичний принцип у фундаментальному науковому пізнанні. Науковий журнал «Гуманітарні візії». Львів, 2016. № 1. С. 79 – 85.

41. Кадикало А. М. Аспекти трансформації орієнтирів наукового мислення. *Практична філософія*. Київ, 2016. № 4. С. 134 – 140.
42. Кадикало А. М. Статус «об'єктивного суб'єкта» в науковому пізнанні. *Вісник ЛНУ. Серія: філософські науки*. Львів, 2015. Вип. 17. С. 49 – 56.
43. Кисельов М. М. Біологічна етика в системі практичної філософії. *Практична філософія*. Київ, 2000. № 1. С. 166 – 177.
44. Книш І. В. Гуманітарні та природничі науки в постнекласичній освіті. *Філософія науки: традиція та інновації*. 2013. № 2. С. 25 – 33. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FilosNauk_2013_2_5.
45. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії. Київ : Основи, 1996. 615 с. URL : <http://litopys.org.ua/colin/colin.htm>
46. Комар О. В. Гуманізація науки чи натуралізація філософії? *Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Філософія*. 2009. Вип. 466–467. С. 82 – 86.
47. Корягін М., Чік В. Основи наукових досліджень. Вид. Алеута. 2019. 492 с.
48. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
49. Лаута О. Д. Співвідношення науки та філософії в контексті філософії науки. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки*. 2013. № 1057, вип. 49 (1). С. 36 – 39. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhITK_2013_1057_49\(1\)__9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhITK_2013_1057_49(1)__9)
50. Максюта М. Є. Філософія науки: Навч. посіб. Київ : Урожай, 2004. 418 с.
51. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Вид. Центр учб.літ. 2017.131 с.
52. Марчук М. Г. Ціннісні потенції знання. Чернівці : Рута, 2001. 319 с.
53. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / За ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
54. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) / уклад. : О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 40 с.
55. Ожеван М. Фундаментальний характер випадковості та антропні принципи самоорганізації «суспільства ризиків». *Sententiae : наук. праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства)*. Вінниця, 2007. Вип. 1. С. 126 – 134.
56. Онуфрійчук Р. В. Методологічна легітимізація багатомірної моделі реальності в сучасній філософії науки. *Гілея : науковий вісник*. 2013. № 72. С. 312 – 316. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2013_72_60.
57. Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. 213 с.
58. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. 184 с.
59. Повторева С. М. Структурний підхід – структуралізм – постструктуралізм: еволюція методології та її поширення в гуманітарних студіях: Монографія. Львів : Вид-во Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2010. 332 с.
60. Поліщук І. Є., Галіченко М.В. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки»: Науково-методичне видання. Херсон : Айлант, 2009. 76 с.
61. Поліщук О. П. Інтуїтивне мислення. *Практична філософія*. Київ, 2003. № 2. С. 37 – 44. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/8781>

62. Поліщук, О. П. Постнекласична наука: соціально-гуманітарний поворот. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. № 53. С. 3–7. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/4563>
63. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття. Київ : Сфера, 1997. 451 с.
64. Попович М. В., Кримський С. Б., Йолон П. Ф. Теорія смислу в гуманітарних дослідженнях та інтенціональні моделі в точних науках. Київ : Наукова думка, 2012. 456 с.
65. Пронський В. М. Філософія науки: Конспект лекцій для аспірантів, пошукачів та магістрів. Київ : НТУУ «КПІ», 1997. 200 с.
66. Ратніков В. С. Основи філософії науки та філософії техніки: навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2012. 291 с.
67. Ратніков В. С., Макаров З. Ю. Історія та філософія науки: хрестоматія: навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2009. 416 с.
68. Рижко В. А. Сучасні інновації в наукових і освітянських методологіях та практиках: напрямки та проблеми. *Наукові і освітянські методології та практики*. Київ, 2004. Вип. 2. С. 18–30.
69. Тейлор Ч. Подолання епістемології. *Після філософії : кінець чи трансформація? / Чарльз Тейлор ; пер. з англ. О.М. Соболев ; упоряд. : К. Банес та ін.* Київ, 2000. С. 406–431.
70. Філософія науки (методи та форми наукового пізнання): навч. посіб. для самост. роботи / А.О. Осипов ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля, 2014. 195 с.
71. Філософія науки та інноваційного розвитку / за наук. ред. Л. А. Чекаля. Київ : Ніжин, 2011. 327 с.
72. Філософія науки. Підручник для аспірантів. – Київ: Центр учбової літератури, 2018. 218 с.
73. Філософія науки: навч. посіб. / за ред. Афанасьєва Л.В. Мелітополь : Люкс, 2011. 207 с.
74. Філософія науки: навч. посіб. / за ред. Фірсова Л. В. Харків : ППВ «Нове слово», 2003. 335 с.
75. Філософія науки: підручник / за ред. І. С. Добронравової. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
76. Ханстантинов В. О. Філософія науки: Курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с.
77. Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки: Монографія. Київ : КНУШ, 2000. 252 с.
78. Шашкова Л. О. Історичний перспективізм і культурно-історичний проект філософії науки: методологічні паралелі. *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2018. № 1. С. 32 – 37. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fpgn_2018_1_7.
79. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник. Харків, 2017. 177 с.

Електронні ресурси:

80. Самардак М. М. «Критична теорія» науки Франкфуртської школи (до 80-ліття Франкфуртського інституту соціальних досліджень). *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2003. № 12. С. 19 – 23. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/94>

81. Самборська О. Кореляція епістемних і метафізичних аспектів у сучасній філософії науки. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Філософія*. 2011. Вип. 561-562. С. 60 – 64. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_fil_2011_561-562_13
82. Саух П. Ю. Феномен наукової школи в контексті реалій сучасної науки. *Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл : проблеми, досвід, перспективи : зб. наук. праць*. 2012. С. 44 – 51. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/18412>
83. Свінцицька О. І. Теоретичне підґрунтя інтуїтивізму Б. Кроче. *Актуальні проблеми сучасної філософії та науки: творче, критичне і практичне мислення : зб. наук. праць / [за заг. ред. д.філос.н. Полицук О. П.]*. 2009. С. 101 – 103. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/9919>
84. Сидоренко Л. І. Філософія науки В. І. Вернадського. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. 2013. Вип. 3. С. 25 – 27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_FP_2013_3_7
85. Сітько С. П. Квантово-механічна основа багатоманітної диференційної стійкості живого [Електронний ресурс]. *Фізика живого*. 2005. № 1. С. 5–8. URL : <http://www.sergiysitko.org.ua>
86. Спиця Н. В. Філософія науки: від Нового часу до сьогодення *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2012. Вип. 49. С. 152 – 158. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgvzdia_2012_49_17

Навчально-методичне видання

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ
методичні вказівки до організації самостійної роботи
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА І ЛІТЕРАТУРА
(АНГЛІЙСЬКА))

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26